पाल्पा सदरमुकाम तानसेनमा २०६२ माघ १८ गते माओवादीद्वारा भएको आक्रमणका सम्बन्धमा स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन

सारांश

माओवादीले २०६२ माघ १८ गते राति करिब १०:४५ बजे देखि पाल्पाको सदरमुकाम तानसेनका प्राय: सबै सरकारी कार्यालयहरूलाई निशाना बनाइ एकै साथ आक्रमण शुरु गरे । भिडन्तका क्रममा जम्मा २४ जनाको मृत्यु भएको पाइयो । सेनाका ४ जना सहित १४ जना सुरक्षाकर्मीको मृत्यु भएको स्थानीय बासिन्दाले बताए । तर सुरक्षा निकायले ११ जनाको मृत्यु भएको जनाएको छ । माओवादी आक्रमणका क्रममा प्रजिअको भान्सेका रुपमा कार्यरत एकजना गैरसैनिक व्यक्ति बोधराज ज्ञवालीको मृत्यु भएको पाइयो । माओवादीहरुले अपहरण गरी लगेकाहरुमध्ये घाइतेलाई उपचार गरिदिएको र अपहरितहरुलाई सकुशल मुक्त गरी जेनेभा महासन्धिको पालना गरेको देखाएको छ । तर एकजना प्रहरीको लास भिडन्तस्थल भन्दा करिब पाँचसय मिटर पर नजिकबाट टाउकोमा गोली हानी मारिएको अवस्थामा पाइएको कुरा पनि टोलीलाई बताइएको छ।

भिडन्तका क्रममा माओवादीतर्फ ९ जनाको मृत्यु भएको माओवादीले स्वीकार गरेको छ। घटनामा जम्मा ९७ जना घाइते भएको पाइयो । ती मध्ये ७५ जना माओवादी तर्फ, २१ जना सुरक्षाकर्मीहरू र सुरक्षाकर्मीको नाईटभिजन हेलिकोप्टरबाट प्रहार गरिएको बमको छर्रा लागि १ जना सर्वसाधारण बालिका रहेको पाइयो । नाईटभिजन हेलिकोप्टरबाट प्रहार गरिएको बमबाट भुसलडाँडा प्राथमिक विद्यालय तथा सर्वसाधारणहरूको घरमा क्षति पुगेको पाइयो ।

आक्रमणबाट तानसेन दरबारभित्र रहेका सबै सरकारी कार्यालयहरूमा बम विस्फोट तथा आगजनी गराई ध्वस्त भएको पाइयो । साथै सरकारी कार्यालयका ९ वटा गाडीहरूमा आगजनी गरी पूर्ण रूपमा नष्ट गरेको पाइयो । तानसेन दरबारभित्रै रहेको बालमन्दिरमासमेत बम विस्फोट गराई क्षति पुऱ्याइएको पाइयो ।

माओवादीले प्रजिअ सहित अपहरण गरी लगेकामध्ये राष्ट्रिय अनुसन्धान प्रमुख सहित २१ जनालाई माघ २१ गते र प्रजिअ सहित पाँच जनालाई माघ २४ गते मुक्त गरिएको थियो । माओवादीको तथ्यांक अनुसार अझै ६ जना सुरक्षाकर्मीहरु उनीहरुको कब्जामा रहेका छन् ।

भिडन्तका क्रममा माओवादी तथा सुरक्षानिकाय दुवैले सर्वसाधारणको घरहरु प्रयोग गरेको पाइयो । जेनेभा महासन्धि विपरीत दुवै पक्षले सर्वसाधारणहरुको घरलाई युद्धको समयमा प्रयोग गरेको पाइयो ।

सुरक्षाकर्मीले भिडन्तका क्रममा आश्रय लिएका कारण श्रीनगर होटल तथा पश्चिमाञ्चल एफ.एम.मा अत्यधिक क्षति पुगी बन्द रहेको पाइयो । माओवादीले केही सर्वसाधारणहरूको पसलबाट सामानहरूसमेत लगेको स्थानीय सर्वसाधारणहरूले बताए ।

घटनामा माओवादी तथा सुरक्षाकर्मीहरूको उक्त कार्यले मानवअधिकार तथा मानवीय कानुनको उल्लंघन भएको पाइयो । माओवादीले ऐतिहासिक पुरातात्विक महत्व रहेको तानसेन दरबार ध्वस्त पारेकाले मानवीय कानुनको उल्लंघन गरेका छन् । जुनसुकै अवस्थामा पनि अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुनको पालना गर्न र कब्जापश्चात हत्या गर्नेहरूलाई कारवाही गर्न मानवअधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय समिति पुन: जोड दिन्छ ।

सुरक्षाकर्मीले होटल श्रीनगर र त्यसकै घरमा स्थापित पश्चिमाञ्चल एफ. एम.मा आश्रय लिई भिडन्त गरेका कारण होटल श्रीनगर र पश्चिमाञ्चल एफ.एम. मा क्षति पुग्न गई बन्द रहेकाले सरकारले उचित क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।

साथै, नाईटभिजनबाट प्रहार गरिएको बमका कारण घाइते हुन पुगेकी सर्वसाधारण बालिका सुमित्रा अधिकारीको उपचार गरी क्षतिपूर्ती प्रदान गर्न राज्यपक्षसँग माग गर्दछ । घरमा क्षति पुगेका सर्वसाधारणहरूलाई क्षतिपूर्ती उपलब्ध गराउन पनि राज्यपक्षसँग माग गरिन्छ ।

मानवअधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय समिति

सचिवालय : अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

०६२ माघ २५ गते, ललितपुर

Summary

Maoists have attacked Tansen Durbar where almost all government offices were stationed and also the District Jail in Tansen city, the district headquarters of Palpa, at 10:45pm, on 31 January. A total of 24 citizens have died in the incident. Reportedly, 14 security persons including four army men, nine Maoists and one cook of the CDO are among those dead in the attack. The security source publicized about the death of 11 security persons only.

Maoists also provided treatment to the injured abductees in their control and released them safely.

Maoists have accepted the death of nine of their cadres during the clash.

A total of 97 persons were injured in the incident including 75 Maoists, 21 security persons and a civilian girl child hit injured by splinters of the bomb. The bombs thrown from the night-vision helicopter also destroyed the Bhusaldanda Primary School and private houses.

Nine government vehicles were also destroyed in the attack at government offices by Maoists. The government orphanage inside Tansen Durbar premises was also destroyed in the attack.

Maoists have released 21 persons on 3rd February and five persons including the CDO on 6th February. According to Maoists sources still there are six security persons in their control.

Both the security persons and Maoists have utilized civilian houses during the clash against Geneva Convention.

Human Rights Treaty Monitoring Coordination Committee (HRTMCC)

Secretariat : INSEC

7 February 2006

पृष्ठभूमि

माओवादीको चार महिने युद्धविरामपश्चात् पाल्पा जिल्लाको सदरमुकाम तानसेनमा २०६२ माघ १८ गते माओवादीले आक्रमण गरी धनजनको क्षति गराए । तानसेनमा रहेका प्रायः सम्पूर्ण कार्यालयहरू तथा सुरक्षा निकायहरूमा आक्रमण गरी धनजनको क्षति पुऱ्याएको र प्रमुख जिल्ला अधिकारीसहित कर्मचारी तथा सुरक्षाकर्मीहरूलाई अपहरण गरी लगेको घटनाको जानकारी प्राप्त भएपश्चात् मानवअधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय समितिको टोली घटनाको सत्यतथ्य बुझ्न घटनास्थलतर्फ मिति २०६२ माघ २० गते प्रस्थान गरेको थियो । टोलीले अपहरितहरूको मुक्तिका लागि तत्काल पहल सुरु गरेको थियो । टोलीले २२ गतेसम्म घटनास्थलको अध्ययन गरेको थियो ।

अध्ययनको उद्देश्य

१. घटनाको स्थलगत अध्ययन गर्ने,
२.आक्रमण पछि अपहरितहरूलाई मुक्त गर्नका लागि पहल गर्ने,
३. घटनाको सत्यतथ्य सहितको प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

अध्ययन पद्धति

१. घटनास्थलको अवलोकन गर्ने,
२. घटनाका प्रत्यक्षदर्शी, घाइते, घटनास्थल वरपरका मानिसहरूसँग घटनाका सम्बन्धमा बुझ्ने,
३. घटनाका सम्बन्धमा सुरक्षा निकाय तथा स्थानीय प्रशासनसँग भेट गरी घटनाका सम्बन्धमा यथार्थ बुझ्ने ।

अध्ययन टोली

१. लुमासिंह विश्वकर्मा	इन्सेक, काठमाडौं
२. लक्ष्मणदत्त पन्त	अभिलेख अधिकृत इन्सेक, पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय, पोखरा
३. भोजराज अधिकारी	मानवअधिकार एलाइन्स, काठमाण्डौं
४. भुपेन्द्र खनाल	एड्भोकेसी फोरम, पोखरा
५. सचिन घिमीरे	नेपाल बार एसोसिएसन, मानवअधिकार परियोजना, पोखरा
६. खगराज आचार्य	नेपाल मानवअधिकार संगठन, पोखरा
७. कृष्णप्रसाद बस्याल	इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधि, पाल्पा (अपहरितहरूको मुक्तिको पहलका संयोजक)

घटनाको संक्षिप्त विवरण

घटना मितिः २०६२ माघ १८ गते देखि १९ गते
घटना समयः रातको १०:४५ बजे देखि बिहान ६ बजेसम्म
घटनास्थलः पाल्पाको सदरमुकाम तानसेन

तालिका नम्बर १
मृतकहरूको विवरण
(क) प्रहरी

क्र.सं.	**मृतक**	**लिङ्ग**	**जम्मा संख्या**	**घटनाको प्रकृति**
१.	प्र.स.नि. भिमबहादुर कुमाल	पुरुष	१	भिडन्तमा मृत्यु
२.	प्रहरी हवल्दार हेमबहादुर सुमै	पुरुष	१	भिडन्तमा मृत्यु
३.	प्रहरी जवान हुमबहादुर नेपाली	पुरुष	१	भिडन्तमा मृत्यु
४.	प्रहरी जवान एकराज राई	पुरुष	१	भिडन्तमा मृत्यु
५.	प्रहरी जवान मनबहादुर नेपाली	पुरुष	१	भिडन्तमा मृत्यु
६.	प्रहरी जवान लालबहादुर बस्नेत	पुरुष	१	भिडन्तमा मृत्यु
७.	प्रहरी जवान लोकबहादुर सुनार	पुरुष	१	भिडन्तमा मृत्यु
जम्मा			**७ जना**	

(ख) शाही नेपाली सेना

क्र.सं.	मृतक	लिङ्ग	ठेगाना	जम्मा संख्या	घटनाको प्रकृति
१.	सिपाही हीरासिंह विष्ट	पुरुष	श्री भैरव प्रसाद गण, गुल्मी	१	भिडन्तमा मृत्यु
२.	सिपाही इन्द्रबहादुर	पुरुष	श्री भैरव प्रसाद गण, गुल्मी	१	भिडन्तमा मृत्यु
३.	सिपाही रामबहादुर	पुरुष	श्री भैरव प्रसाद गण, गुल्मी	१	भिडन्तमा मृत्यु
४.	सिपाही सेन कुमार महतो	पुरुष	रणबम गुल्म, पाल्पा	१	भिडन्तमा मृत्यु
जम्मा				४ जना	

(ग) कर्मचारी

क्र.सं.	मृतक	लिङ्ग	जम्मा संख्या	घटनाको प्रकृति
१.	प्रमुख जिल्ला अधिकारीको भान्से बोधराज ज्ञवाली	पुरुष	१	भिडन्तमा मृत्यु
जम्मा			१ जना	

तालिका नम्बर २

घाइतेहरूको संख्या तथा विवरण

(क) प्रहरी

क्र.सं.	घाइते	ठेगाना	जम्मा संख्या
१.	प्रहरी निरीक्षक शिव शर्मा आचार्य	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
२.	प्रहरी हवल्दार खाती	जिल्ला कारागार, पाल्पा	१
३.	प्रहरी जवान कृष्ण घर्ती	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
४.	प्रहरी जवान जुद्ध सेन	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
५.	प्रहरी जवान रामबहादुर चन्द	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
६.	प्रहरी जवान नारायण थापा	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
७.	प्रहरी जवान प्रेम आचार्य	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
८.	प्रहरी जवान नारायण भण्डारी	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
९.	महिला प्रहरी यज्ञकुमारी गुरूङ्ग	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
१०.	प्रहरी जवान बुद्धमान श्रेष्ठ	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
११.	महिला प्रहरी लीलादेवि सारू	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
१२.	प्रहरी जवान रामबहादुर मगर	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
१३.	प्रहरी जवान लालबहादुर कार्की	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
१४.	प्रहरी जवान खिमबहादुर भण्डारी	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
१५.	प्रहरी जवान रमेश के.सी.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
१६.	प्रहरी जवान प्रेम चौधरी	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
१७.	प्रहरी जवान चित्रबहादुर मगर	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
१८.	महिला प्रहरी मीना पन्थि	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
१९.	प्रहरी जवान किशोरबाबु अधिकारी	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
२०.	प्रहरी जवान आनन्दबहादुर कुमाल	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
२१.	महिला प्रहरी कल्पना राई	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पाल्पा	१
जम्मा			२१ जना

(ख) सर्वसाधारण

क्र.सं.	घाइते	लिङ्ग	उमेर	ठेगाना	पेशा	जम्मा संख्या	घटनाको प्रकृति
१.	सुमित्रा अधिकारी	महिला	१७ वर्ष	तानसेन न.पा.वडा नं.१ मेहलधारा	विद्यार्थी	१	नाइटभिजन हेलिकोप्टरबाट खसालिइको बमको छर्रा लागेर ।
जम्मा						१ जना	

घटनास्थलको विवरण

पाल्पाको सदरमुकाम तानसेन बजारको दक्षिणतर्फ कारागार शाखा रहेको । उक्त कारागारका भवनहरू मध्ये केहीमा आगजनी तथा बम विस्फोट भएको पाइयो । पाल्पाको तानसेन दरबारभित्र रहेका जिल्ला प्रहरी कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, राष्ट्रिय अनुसन्धानको कार्यालय, निर्वाचन आयोगको कार्यालय, बारूदखाना तथा सेनाको टुकडी, खरखजाना घर, जिल्ला विकास समिति भवन, सरकारी वकिलको निवास, स्थानीय विकास अधिकारीको निवास, जिल्ला अदालतका श्रेस्तेदारको निवास, जिल्ला प्रहरी प्रमुखको निवास समेतका सरकारी कार्यालयहरूमा बम विस्फोट तथा आगजनीका कारण पूर्ण रूपमा ध्वस्त भएको पाइयो । त्यसैगरी बालमन्दिरको दुई कोठामा रहेको निर्वाचन कार्यालयसहित बाल मन्दिरमा बम विस्फोट गराई क्षति पुऱ्याइएको छ । निर्वाचनका निमित्त खटिएका प्रहरीहरूको कम्ब्याट ड्रेस, हेल्मेट, जुत्ता, थालहरू यत्रतत्र रहेका र केहीमा आगो लगाइएको, मतदान बक्सहरू यत्रतत्र छरिएर रहेका, केही जलाइएको पाइयो । दरबारको बाहिरी क्षेत्र पूर्वतर्फ जिल्ला सरकारी न्यायाधिवक्ता समेतको निवाससँग जोडिएर रहेका भाडामा दिइएका ६ वटा किराना, उपहार, घडी रेडियो, फेन्सी पसलहरू जलेर पूर्ण रूपमा नष्ट भएका पाइयो भने आठओटा पसलमा क्षति पुगेको पाइयो । तानसेन दरबारको पूर्व दक्षिणमा रहेको हुलाक कार्यालयको अघिल्लो भागमा ६ ठाउँमा गोली लागेको त्यससँगै जोडिएको उत्तर तर्फको घरमा गोली लागि केही क्षति पुगेको पाइयो ।

तानसेन दरबारसँगै पश्चिमतर्फ जोडिएर रहेको दुरसञ्चार कार्यालयमा तोडफोड गरी केही क्षति पुऱ्याइएको छ । दरबार क्षेत्रदेखि दक्षिण पूर्वमा रहेको तानसेन नगरपालिकाको भवनमा बम विस्फोट गराई केही क्षति पुऱ्याइएको पाइयो ।

दरबार क्षेत्रदेखि करिब १ कि.मी. उत्तर पूर्वतर्फ रहेको भुसलडाँडा प्रा.वि.को प्राङ्गणमा खसालिएको बमका कारण स्कुलको भवनमा केही क्षति पुगेको पाइयो भने त्यसको करिब १०० मिटर दक्षिण पूर्वमा खसालिएको बमका कारण सर्वसाधारणका घरहरूमा क्षति पुगेको पाइयो । त्यसैगरी दरबार क्षेत्रदेखि करिब १ कि.मी. पश्चिम दक्षिणतर्फ रहेको तानसेन वडा नं. ५ मा नाईटभिजन हेलिकोप्टरबाट बम प्रहार गर्दा रामबहादुर रावत र ज्ञानु भुसालको घरमा क्षति पुगेको पाइयो ।

भिडन्तमा ध्वस्त भएको ऐतिहासिक पाल्पा दरबार र बालमन्दिर भित्र यत्रतत्र रहेका सुरक्षाकर्मीका कम्ब्याट ड्रेसहरू

दरबार क्षेत्रदेखि उत्तर पश्चिम करिब १.५ कि.मी.को दुरीमा रहेको श्रीनगर होटल र त्यसमा रहेको पश्चिमाञ्चल एफ.एम. मा क्षति पुग्न गएको पाइयो । उक्त होटलको घर र एफ.एम.मा क्षति पुगेकाले होटल र एफ.एम. हाल बन्द रहेको र तत्काल सञ्चालन हुन सक्ने अवस्थामा नरहेको पाइयो । त्यसैगरी उक्त होटलको करिब ५० मिटर पूर्व उत्तरतर्फ रहेको सर्वसाधारण ताराबहादुर कुँवरको घरमा माओवादीले सेल्टर लिई दोहोरो भिडन्त गरेकाले उक्त घरमा समेत सामान्य क्षति पुगेको पाइयो । श्रीनगर होटलसँगै पश्चिमतर्फ जोडिएर रहेको अर्को सर्वसाधारण दुर्गालाल कक्षपतिको घर छेउमा बम विस्फोट गराउँदा घरमा केही क्षति पुगेको पाइयो ।

प्रत्यक्षदर्शीहरूका अनुसार घटनास्थल र वरपर माओवादीले प्रयोग गरेका सकेट बमहरू समेत यत्रतत्र छरिएर रहेका थिए ।

घटना विवरण

माओवादीले केही दिन अघि जिल्ला वन तथा भु-संरक्षण कार्यालयमा बम विस्फोट गराई क्षति पुऱ्याएका थिए ।

भिडन्तका क्रममा सुरक्षाकर्मीका सामानहरु जलाइएको र स्थानीय विकास अधिकारीसमेतको निवास

माओवादीले रातको करिब १०:४५ बजेको समयमा पाल्पाको सदरमुकाम तानसेनमा रहेका सरकारी कार्यालय तथा सुरक्षा निकायहरूमा चारैतिरबाट एकसाथ आक्रमण सुरु गरे । आक्रमणको क्रममा पाल्पाको तानसेन दरबारभित्र रहेका सबै सरकारी कार्यालयहरूमा, कारागार शाखामा, टुँडिखेलसँगै रहेको सेनाको रण बम गुल्ममा उनीहरूको आक्रमण केन्द्रित रहेको थियो । तानसेन बजारको उत्तरतर्फ गस्तीमा गएको सैनिकको एक टोलीसँग माओवादीको बतासेडाँडामा भेट हुँदा सेनाले श्रीनगर क्षेत्रमा रहेको श्रीनगर होटल र त्यसै होटलमा रहेको पश्चिमाञ्चल एफ.एम. को भवनमा आश्रय लिई माओवादीहरूसँग दोहोरो भिडन्त गरे । उनीहरूले कारागारमा रहेका सबै १ सय ३९ कैदीहरूलाई भगाए । उनीहरूले रातको करिब १२:३० बजेतिर सैनिकको रणबम गुल्म बाहेक सबै क्षेत्रहरू कब्जामा लिई सक्यौं । हामीले जित्यौं भन्दै सिट्टी बजाउँदै नारा जुलुस गरेका थिए । दरबार क्षेत्र नजिकै शितलपाटीमा माओवादीले कोणसभा समेत गरेका थिए । राती करिब २ बजेको समयमा सुरक्षा निकायको नाईटभिजन हेलिकोप्टर आई आकाशबाट बम प्रहार गरेको प्रत्यक्षदर्शीले बताए । घटनास्थलमा बिहान ५.३० बजेसम्म पनि गोली तथा बम पड्किएका आवाजहरू लगातार आइरहेको पनि घटनाका प्रत्यक्षदर्शीले बताए । उनीहरूले आक्रमणको क्रममा जिल्लाका धेरै कार्यालयहरू रहेको स्थान पाल्पाको तानसेन दरबारमा त्यस वरपर रहेका सर्वसाधारणका घरहरूको छतहरूबाट आक्रमण गरेका थिए । आक्रमणको क्रममा उनीहरूले पाल्पा दरबारभित्र रहेका सम्पूर्ण कार्यालयहरूमा बम विस्फोट तथा आगजनी गराए ।

आक्रमणका क्रममा तानसेन दरबारभित्र रहेका सम्पूर्ण कार्यालयहरू बम विस्फोट र आगजनीमा परी पूर्ण रूपमा ध्वस्त भएका छन् । सरकारी कार्यालयका ९ वटा गाडीहरू तथा ३ वटा मोटरसाइकलहरू जलाइएका छन् । सरकारी कर्मचारीहरूका निवासहरूमा पनि बम विस्फोट तथा आगजनी गराई पूर्ण रूपमा ध्वस्त पारिएका छन् । तानसेन दरबारभित्रै रहेको बालमन्दिर त्यसमा रहेको निर्वाचन कार्यालयमा पनि बम विस्फोट गराई आगजनी गरी क्षति पुऱ्याइएको छ ।

पाल्पाको कारागार शाखामा रहेका १६ भवनहरूमध्ये ४ वटामा आगजनी र बम विस्फोट गराई क्षति पुऱ्याइएको छ ।

श्रीनगर होटल र त्यसमै रहेको पश्चिमाञ्चल एफ.एम.मा आश्रय लिई सेनाले माओवादीसँग भिडन्त गरेकाले उक्त होटल र एफ.एम.मा क्षति पुगेको छ । माओवादीले आश्रय लिई सेनालाई प्रहार गरेको अर्को सर्वसाधारणको घरमा पनि क्षति पुगेको छ । त्यसैगरी अर्को एक सर्वसाधारणको घर छेउमा बम विस्फोट गराउँदा घरमा क्षति पुगेको छ ।

भिडन्तमा मृत्यु भएका सुरक्षाकर्मीको अस्थिपञ्जर टोक्ने क्रमाम कुकुर र सुरक्षाकर्मीको छरिएर रहेका हेल्मेट

सुरक्षाकर्मीको नाईटभिजन हेलिकोप्टरबाट विभिन्न ठाउँमा प्रहार गरिएको बमले केही सर्वसाधारणहरूको घर तथा स्थानीय भुसलडाँडा प्राथमिक विद्यालयमा क्षति पुगेको छ । त्यसैगरी बमको छर्रा लागी एक बालिका सुमित्रा अधिकारी घाइते भएकी छिन् ।

आक्रमणका क्रममा दरबार क्षेत्रभित्र र वरपर १० जना, श्रीनगर होटल क्षेत्रमा ४ जना गरी १४ जना सुरक्षाकर्मी तथा १ जना प्रमुख जिल्ला अधिकारीका भान्से समेत गरी १५ जना तथा कर्मचारीतर्फ र १ जना माओवादीको मृत्यु भएको प्रत्यक्षदर्शीले बताए । कारागार शाखाका ४ सुरक्षाकर्मी घाइते भएको पाइयो भने माओवादीले आफ्ना ९ जनाको मृत्यु र ७५ जना घाइते भएको स्वीकार गरेका छन् ।

घटनाका सम्बन्धमा प्रत्यक्षदर्शी तथा घाइतेहरूको भनाई

मिठु भारती
पियन, बालमन्दिर, पाल्पा तानसेन

हामी बाल मन्दिरबाट करिब १० मिटर उत्तरतर्फको पर्खालको आडमा कम्पाउण्ड भित्रै कच्ची छाप्रोमा बस्ने गरेका थियौं । मेरो श्रीमान लक्ष्मण भारती १८ गते बेलुका ८ बजे तिर व्यक्तिगत कामले दरवार परिसर बाहिर जानु भएको थियो । साढे ९ बजेतिर बालमन्दीरमा बसेका प्रहरी आएर आज यहाँ नबस्नुहोस्, आज खतरा छ भने । त्यसपछी मेरा दुईवटा बच्चाहरु लिएर जि.वि.स.मा काम गर्ने टिकाराम बसेको दरवारको बाहिरपट्टी रहेको क्यान्टीनमा गएर बस्यौं । रात भरी भिडन्त भयो । १९ गते बिहान कोठामा आउँदा कोठाको ढोका खुलै थियो । कोठामा हेर्दा एउटा प्रेसर कुकर, दुईवटा साडीहरु र एकजोर जुत्ता थिएनन् । मेरो स्टील दराज बालमन्दिरको हल भित्र राखेकी थिएँ । आगोले दराजको बाहिरी भाग कालो भएको रहेछ ।

गोपाल श्रेष्ठ
व्यापारी, पाल्पा तानसेन
माओवादीहरु करिब १०.४५ बजेतिर मेरो घरदेखि पछाडि उत्तर तर्फबाट आए । मैले देखेकामध्ये दुई जना मिलीटरी ड्रेसमा थिए । फोनको लाईन काटे । हामीलाई तेश्रो तल्लाको बीच कोठामा थुनिदिए । मेरो घरको छतमा पुगी तानसेन दरवारतिर पड्काउन थाले । करिब ३.१५ बजे पछि पड्काउने कार्य अलि कम भएको हो । राति ३.३० बजेको समय तिर मेरो घरको भुँई तल्लामा रहेको फेन्सी पसलमा झरी २० जोडा स्पोर्ट

जुत्ता, १५ वटा जति जिन्स पाईन्ट र ज्याकेटहरु लगि आफ्ना पुराना कपडा फाली गएका हुन् । मेरो घरका ४ वटा झ्यालका सिसाहरु फुटेका छन् ।

गंगाधर भट्टराई

प्रबन्ध निर्देशक, पश्चिमाञ्चल एफ.एम.

२०६२ माघ १८ गते माओवादीले सदरमुकाम आक्रमणको क्रममा राती १०:४५ बजे बम विस्फोट गराएको आवाजले तानसेनबासी सुत्न सकेका थिएनन् । म पनि आफ्नै घरमा थिएँ । १९ गते बिहान ६ बजे एफ.एम. माथि आक्रमण भएको थाहा पाएँ । राती १०:०० बजे नियमित कार्यक्रम बन्द भएपश्चात् सबै कर्मचारी आ-आफ्नो निवास गइसकेका थिए । बिहान आउँदा एफ.एम.स्टेशनमा क्षति भएको भेट्टियो । आक्रमणमा मानवीय क्षति नभएपनि शाही नेपाली सेना यस आक्रमणको दोषी हो । सेनाले आश्रय नलिएको भए यो क्षति हुने नै थिएन् । होटल श्रीनगरकै भवनमा रहेको पश्चिमाञ्चल एफ.एम.को छतलाई शाही नेपाली सेनाले आश्रयस्थलका रूपमा प्रयोग गरेका कारण माओवादी र सैनिकबीच दोहोरो भिडन्त हुँदा होटेल श्रीनगर र रेडियो पश्चिमाञ्चलमा क्षति पुगेको छ । रेडियो स्टेशनका उपकरणहरू डाइपोल, टावर, एन्टेना, कन्ट्रोल रूम, ट्रान्समिटर कक्ष, प्रत्यक्ष प्रसारण कक्ष, स्टेशन म्यानेजरको कक्षमा भएका विभिन्न उपकरणमा क्षति पुगेको छ । हाल रेडियो स्टेशन पूर्णरूपमा बन्द छ ।

जयप्रकाश भुसाल

अध्यक्ष, श्रीनगर होटल तथा घरधनी

माघ १८ गते राती १०:४५ बजे माओवादी चारैतिरबाट आए । त्यो भन्दा अगाडि शाही नेपाली सैनिकहरू घरमाथि उक्लिसकेका रहेछन् तर मलाई थाहा भएन । पछि दोहोरो फायरिङ्ग हुँदा मात्र सैनिकहरू आएको थाहा पाएँ । माओवादीले सुरुमा माइकिङ्ग गर्दै सैनिकहरूलाई आत्मसमर्पण गर हामी केही गर्दैनौ भन्दै थिए । १९ गते बिहानसम्म भिडन्त भयो । होटेलमा म लगायत ६ जना थियौं । त्यो दिन कुनै पनि पाहुना थिएनन् । होटेलमाथि आक्रमण हुनुको कारण सेनाले आश्रयस्थल बनाउनु नै हो ।

जनक रेग्मी

प्रहरी नायव निरीक्षक, जिल्ला प्रहरी कार्यालय पाल्पा

माओवादी दुरसञ्चार तर्फबाट प्रवेश गरे । एकछिन त लडियो । अब उनीहरूले मार्छन भनेर म भित्र कुदें । म सुरुमा ड्रेसमा थिएँ । त्यस पछि ड्रेस खोलेर भाग्न थालें । माओवादीले मलाई समाते र सोधे । मैले म पाहुना हुँ भने । त्यसो भए भाग भने । त्यसपछि भाग्दा अर्को समूहले समात्यो र फेरी अगाडि जस्तै भनेपछि छाडे । फेरी भाग्दै गर्दा तेश्रो समूहले मलाई समातेर ल्याए र मैले नढाटिकन प्र.ना.नि. हुँ भने । एक जना माओवादीले छोड्दे पुलिसलाई हामीले ०५८ सालमा नै पुलिसलाई जितेका हौं भने । तर पनि एक जनाले समातेर माओवादीको कमाण्डर कौशल भन्ने कहाँ लगे । मलाई राम्रै व्यवहार गरे । मेरो पर्स हेरेर माओवादीले पाँच हजार रुपैयाँ लगे । त्यसपछि मलाई कैलाशनगर तर्फ लगे । हात पछाडि फर्काएर बाँधेका थिए । राती नाइट भिजन आएपछि मलाई ज्यान जोगाउ भनी भने । शायद भाग भनेको रहेछ । तल खाल्डोमा गएर बिहानसम्म लुकें । बिहान ७ बजे तिर छेउको घरको एक जना भाईलाई सदरमुकाम कस्को कब्जामा छ ? हेरेर आउ भनें । उसले “सबै सादा पोशाकमा छन् को हुन ? चिनिन” भन्दै आयो । त्यसपछि म विस्तारै त्यतातर्फ गएँ ।

दोलख कार्की

प्रहरी नायव निरीक्षक, जिल्ला प्रहरी कार्यालय पाल्पा

म बेलुकी ६ बजेतिर बाहिर गएको थिएँ । घरमा कोही नभएकोले बाहिरै खाना खाएँ । माओवादीले आक्रमण गर्दैछन भन्ने ८/१० दिन अगाडि देखि नै हल्ला चलेको थियो । त्यसैले म बाहिरै सुत्ने गर्दथें । १०:४५ तिर आक्रमण भयो, गोली चल्न थाल्यो । अपहरणमा कति परे हामीसँग कागजातहरू डढेको कारण बताउन सकिने अवस्था छैन ।

खिम विक्रम काउछा

प्रहरी जवान, पाल्पा

हामीलाई लडाइँको जानकारी थियो । ८०/९० जनाको टोली माथि गस्तीमा थियो । बतासेडाँडामा हामीले माओवादीलाई देख्यौं र चेम्बर लोड गरियो । हामी तयारी अवस्थामा बस्यौं । त्यसपछि आज हान्छन् भनी

हामी साँझ ६ बजे नै तयारी अवस्थामा बसेका थियौं । गोली हुँदासम्म लडियो । गोली सकिएपछि केराको बोटमा आड लिएर लुकी रात बिताएँ । बिहान ४ बजे तिर सबै दरबार बमले उडाएका हुन् ।

प्रकाश बस्याल

स्थानीय व्यापारी

रातभर गोली चल्यो बाँचिएला जस्तो लागेको थिएन । सबैजना घरको भऱ्याङमा टुक्रुक्क बस्यौं । यत्रो भिषण आक्रमण सोचेको थिइन । आक्रमणको पहिलेदेखि नै हल्ला थियो । तर दरबारमा आक्रमण गर्दैनन् भन्ने लागेको थियो । मेरो पसलमा क्षति पुगेन । युद्धरत दुवै पक्षले साह्रै संयम अपनाएको कारण सर्वसाधारण र सामान्य नागरिकको भौतिक क्षति भएन ।

दिवाकर अर्याल

लेखापाल, मालपोत कार्यालय तानसेन

नाइटभिजनले बम खसाल्दा मेहलधारामा एउटा घर क्षति भएको छ । मालपोतका कर्मचारी केशव अधिकारीको छोरीलाई बमको छर्राले लागेर मिशन अस्पतालमा भर्ना गरेर राखिएको छ । एक जना प्रहरीको लास गोली हानी हत्या गरिएको अवस्थामा तानसेन न.पा. वडा नं. ५ टक्सारमा भेटिएको थियो । दुई जना प्रहरीको लास तानसेन न.पा. वडा नं. ८ भगवती टोलमा भेटिएको थियो । एक माओवादीको लास गाडेको अवस्थामा महेन्द्र बोधी स्कुलको नजिकमा भेटिएको थियो । अर्का एकजना सुरक्षाकर्मीको लास हुलाक कार्यालय अगाडी बाटोमा भेटिएको र दुई वटा लास दरबारको प्रमुख ढोकामा (एउटा सेना र एकजना प्रहरी) भेटिएको थियो । दुईवटा प्रहरीको लास दरबारको भवनभित्र पुरिएको अवस्थामा भेटिएको थियो । एक जनाको लास २० गते पुरिएको अवस्थामा भत्किएको दरबारमा फेला परेको थियो । त्यसैगरी मिनबहादुर कुमाल प्र.स.नि. को लास टाउकोमा गोली हानी हत्या गरिएको अवस्थामा भिडन्तस्थल पाल्पाको तानसेन दरबारदेखि करिब पाँच सय मिटर पूर्व तानसेन नगरपालिका वडा नं. १ मेहलधारामा भेटिएको थियो । उनको लास सादा पोशाकमा खुट्टामा जुत्ता नभएको र मोजा मात्र रहेको अवस्थामा रहेको बुझियो ।

मोहन मरासिनी

कार्यकारी प्रमुख, तानसेन नगरपालिका, पाल्पा

यस नगरपालिकामा चुनावको समय हुँदा माओवादीको आक्रमण हुन सक्छ भनी ७ जना सैनिक प्रहरीलाई दिन रात ड्युटी गर्न खटाइएको थियो । आक्रमणको राती पनि सेनाहरू रहेका थिए । तर चारैतिरबाट माओवादीले आक्रमण गरेको जानकारी पाएपछि सेनाहरू नगरपालिका भवन छाडी रणबम गुल्मतर्फ गएछन् । माओवादीले नगरपालिका भित्र बम पड्काए । जसका कारण ३ वटा कम्प्युटर काम नलाग्ने गरी बिग्रिएको छ । भवन चर्किएको छ र बम विस्फोट गराएको स्थानमा प्वाल समेत परेको छ ।

सुमित्रा अधिकारी

१७ वर्ष

तानसेन न.पा.वडा नं.१ मेहलधारा

बम खसालिएको समय र स्थान : २०६२ माघ १९ गते बिहान ५ बजे, तानसेन-१

रातिदेखि नै भिडन्त भइरहेको थियो । मलाई बिहान शौचालय जान मन लागेको थियो । शौचालय गएर कोठामा जान लाग्दा घर नजिकै ठूलो विष्फोट भयो । खुट्टामा चिसिक्क भयो । बायाँ फिलामा छर्रा लागेको रहेछ । हेर्दा त बायाँ फिलामा ठूलो घाउ र दायाँ फिलामा सानो घाउ लागेको रहेछ । उपचारको लागि मिशन अस्पतालमा आएका हौं । उपचारमा संलग्न चिकित्सकले सामान्य अप्रेसन गर्नु पर्दछ भनेका छन् । तर घाउको अवस्था त्यति गम्भीर छैन भनेका छन् ।

खडानन्द न्यौपाने

अध्यक्ष, भुसलडाँडा प्रा.वि. व्यवस्थापन समिति

मिति २०६२ माघ १८ गतेको दिन माओवादीद्वारा पाल्पाको तानसेनमा आक्रमण गरेपछि राती करिब ३:३० बजेको समयमा सेनाको नाइटभिजन हेलिकोप्टरले बजारको माथि परिक्रमा गरेको थियो । सो समयमा हामी डरले घरमा नै लुकेर बसिरहेका थियौं । हाम्रो घर नजिक रहेको भुसलडाँडा प्रा.वि.मा बम खसेको कुरा बिहान मात्र थाहा पाएका हौं । बिहानीपख करिब ३:३० बजेको समयमा बम खसेको आवाज आएको थियो । बिहान उठी कहाँ खसेको भनी हेर्दा स्कुलको चौरमा खसेर पड्किएको रहेछ । दुईवटा साना साना भवन रहेको र बीचमा चौर रहेको यस विद्यालयमा बमको छर्राले दुवै भवनमा क्षती पुगेको छ । एउटा

भवनको ढोका फुटेको छ । भित्तामा बमको छर्रा लागेर प्वाल परेका छन् । छाना समेत धेरै प्वाल परेका छन् । १९ गते बिहान शाही सेनाका व्यक्तिहरू आई बमको खोका लिई गएका हुन् । हेर्दा करिब आधा के.जी. को बम सेनाले उठाई लगेका थिए । बम खसेदेखि विद्यालयमा पढाई भएको छैन ।

बरैची गुप्ता
स्थानीयबासी
पाल्पा जिल्लाको तानसेन नगरपालिका वडा नं. १० भुसलडाँडा स्थित राजु खनाल र रामप्रसाद न्यौपानेको घरको बीचमा रहेको सार्वजनिक बाटोमा सेनाको हेलिकप्टरबाट खसालिएको बमले राजु खनालको घरको भित्ता भत्किएको छ । म पनि यही घरमा डेरागरी बस्छु । भत्किएको गारो भएको कोठामा हामी बस्थ्यौं । म बदाम बिक्री गरी जीवन गुजारा गर्दछु । मेरो एउटा टेलिभिजन, सिलाई मेशीन र बदाम आधा बोरा बमको कारण नष्ट भयो । राती सुतिरहेको अवस्थामा एक्कासी सुतेको कोठा बाहिर बम खस्दा दुई वर्षको छोरा बेहोस भएका थिए । पाङग्रा जस्तो आकारमा रहेको बम १९ गते सेनाहरू आई लगेका हुन् । बमका कारण स्थानीय रामप्रसाद न्यौपाने, महेश भट्टराई, पदमबहादुर ठकुरी लगायतको घरमा समेत प्वाल परेको, पानीको पाइप फुटेको छ ।

सन्तोषलाल श्रेष्ठ
दरबार अगाडिका व्यापारी
माओवादीले दरबार अगाडि रहेको मेरो घरमा पसी कपडाको गोदामबाट कपडाहरू अर्को स्थानमा सारेर पहिलो तल्लाबाट दरबारतर्फ आक्रमण गरेका हुन् । दरबार परिसरमा रहेका स्थानीय विकास अधिकारीको निवास, सरकारी वकीलको निवास, डि.एस.पी.को निवास र जिल्ला अदालतका श्रेस्तेदारको निवासमा लगाएको आगोका कारण घरको झ्यालहरू जलेको, भित्ता जलेर कालो भएको र केही झ्यालका सिसाहरू फुटेका छन् । माओवादीले दरबारमा रहेका सरकारी कार्यालयहरूमा आक्रमण गर्दा स्थानीय सर्वसाधारणहरूको घर तथा पसलहरू प्रयोग गरेका थिए । दरबार वरिपरी रहेका घरहरूमाथि चढेर माओवादीले दरबार क्षेत्रमा चारैतिरबाट आक्रमण गरेका थिए ।

कालुराम कुमाल
हवल्दार, कारागार शाखा, पाल्पा
कारागारमा कुल १६ वटा बन्दी गृह रहेका छन् । चारओटा महिलाको लागि र १२ वटा पुरूष बन्दीको लागि छुट्याइएको थियो । बीचमा करिब १५ फिट अग्लो पर्खाल छ । कारागारमा २५ जना प्रहरी सुरक्षाकर्मीहरू थियौं । उनीहरूले माघ १८ गते राति करिब १०:४५ बजेदेखि आक्रमण सुरु गरे । कारागारमा रहेका हामीहरू माओवादीसँग करिब आधा घण्टा लडेपछि माओवादीले कारागार कब्जा गरे । प्रहरीहरू पराजित भएपछि कारागारबाट करिब २०० मिटर उत्तरतिर रहेको बाटो छेउको नालीमा लुकेर बाँच्यौं । उनीहरूले त्यहाँ भएका सबै कैदीलाई भगाए । हामी मध्ये ४ जना घाइते भएका थियौं । कारागार कब्जा गरेपछि माओवादीले त्यहाँ रहेका थ्रीनट थ्री राइफल चार नाल लिएर गए ।

भुवनेश्वर आचार्य
पियन, कारागार शाखा
माओवादीले आक्रमण गर्न थालेपछि म भागें । उनीहरूको आक्रमणबाट पुरुष बन्दीगृहका ६ नं र ७ नं भवनहरूका छाना नखसेको भएतापनि झ्याल ढोकाहरू पुरै जलेका छन् । महिला बन्दीगृहमा रहेको एउटा घरेलु तानमा मात्र आगो लागेको छ । १६ वटा बन्दी गृह मध्ये १२ वटा पुरुषको र ४ वटा महिलाको रहेका थिए । माओवादीले पुलिसको दुई वटा व्यारेक भवनमा पनि आगजनी गरी क्षति पुऱ्याएका छन् । आक्रमण पछि कारागारमा भएका सबै बन्दीलाई भगाएका हुन् ।

माओवादीले कारागार परिसरको दक्षिण पश्चिम कुनामा छोडेका नपड्केका सकेटबम २०, सुतली बम १, ट्यामी बम ३, सलाइन पानी ४ बोतल र केही राखिएको जस्तो सिमेन्टको एउटा थोत्रो बोराको पोका एकै ठाउँमा अहिले पनि छन् ।

०६२ माघ २१ गते माओवादीको पश्चिम सैन्य कमाण्ड हेडक्वार्टरका प्रवक्ता रमेश कोइरालाको नाममा जारी गरिएको प्रेस विज्ञप्तिमा हमलाका क्रममा आत्मसमर्पण गरेका मधये सयौंलाई युद्धभूमिमै रिहा

गरिएको र प्रमुख जिल्ला अधिकारी लक्ष्मण थापासहित २९ जनालाई आवश्यक छानविनका लागि जेनेभा महासन्धिको पालना गर्दै सम्मानजनक ढंगले सुरक्षित राखिएको छ ।

रामबहादुर राउत
तानसेन न.पा.वडा नं.५
मिति २०६२ माघ १९ गते राती करिब १.३० बजे देखि सेनाको नाईटभिजन हेलिकोप्टरबाट बमहरू खसालिए । बम विस्फोटबाट मेरो घरको भुईतलाको पश्चिमतर्फको सटरमा प्वाल परेको छ, पहिलो तलाको उत्तरतर्फको झ्यालको सिसा फुटेको छ, ग्रिल भाँचिएको र खापामा प्वाल पारेर पार भएको छर्रा ५ मिटर परसम्म पुगेको छ । साथै ढोकाको खापामा पनि प्वाल पारेर पार भएको छ, घरको तेश्रो तलाको उत्तरतर्फका झ्यालका सिसाहरू फुटेका छन्, चौथो तलाको उत्तरतर्फको किचन र भऱ्याङ्गका दुईवटा ढोकाहरूका खापामा प्वाल पारेर छर्रा पार भएको छ, घरको उत्तर र पश्चिम पट्टिको गारोमा छर्राका प्रशस्त दागहरू छन् । बिहान हेर्दा वरपर देखिएका १० वटा बम प्रहार गरिएका ठाउँहरू थिए । त्यसैगरी मेरोसँगै जोडिएको निर्मला गाहाको घरको पश्चिमपट्टीको भागको चारवटा झ्यालका सिसाहरू फुटेको र गारो र रेलिङ्गमा छर्रा लागेका प्रशस्त दागहरू छन् । उक्त स्थानमा हालसम्म पनि सुरक्षाकर्मीहरू आएका छैनन् । घरको करिब २० मिटर उत्तर पश्चिम रहेको काइँयो फूलको रूखमा ठोकिएको बम बिष्फोट भएर यो क्षति भएको हो । विष्फोट पछि बाँकी रहेको करिब डेढ किलोग्राम तौलको बमको पछिल्लो भाग सोही काइँयोको रूखको फेद नजिक फेला परेको थियो । उक्त रूखका हाँगाहरू बमको चोटले भाँचिएका छन् ।

मानवअधिकारकर्मी तथा पत्रकारको पहलमा अपहरित २१ जना मुक्त
मानवअधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय समितिको अध्ययन टोली घटनास्थल पुग्नासाथ अपहरितहरूको जीवन रक्षा र मुक्तिका लागि पहल सुरु भयो । अध्ययन टोलीले घटनास्थल पुग्नु अगावै टोली सदस्य तथा अपहरितहरूको मुक्ति पहलका संयोजक इन्सेकका पाल्पा प्रतिनिधि कृष्ण बस्यालसँग सम्पर्क गरी प्रक्रिया अगाडि बढाउने सहमति बमोजिम माघ २१ गते अपहरित व्यक्तिलाई मुक्त गर्नका लागि तपसिलको टोली सम्पर्क स्थलतर्फ प्रस्थान गरेको थियो ।

अपहरित मध्ये २१ जनालाई माओवादीले माघ २१ गते साँझ उक्त टोलीलाई भर्पाई गराई मुक्त गरेका थिए । मुक्त गरिएकाहरूलाई माघ २२ गते बिहान १०:४५ बजे तानसेनको व्हाइट लेक होटलबाट जिल्ला प्रहरी कार्यालय पाल्पाका प्रमुख समेतको जिम्मा लगाई आ-आफ्नो सम्पर्कमा जान भनिएको थियो । उक्त समारोहमा आई.सी.आर.सी.का प्रतिनिधिको समेत उपस्थिति थियो ।

अपहरितहरूको मुक्तिका लागि खटिएको टोली

१. कृष्णप्रसाद बस्याल	इन्सेक (टोलीका संयोजक)
२. भगवान भण्डारी	पत्रकार
३. प्रकाश खनाल	पत्रकार
४. जगदिश भट्टराई	पत्रकार
५. रामप्रसाद न्यौपाने	पत्रकार

त्यसैगरी ०६२ माघ २४ गते इन्सेक प्रतिनिधि कृष्णप्रसाद बस्याल, पत्रकारहरू भगवान भण्डारी, रामप्रसाद न्यौपाने, दामोदर खनाल, अनिल लिगत र एमनेस्टी इन्टरनेशल अर्घाखाँचीका प्रतिनिधि माधवराज गौतमको रोहवरमा प्रजिअ लक्ष्मणकुमार थापा, नासु भुमिराज पाण्डे, सैनिक जवान मेघसिंह महतरा, प्रज सिमन्त पुलामी मगर र सर्वसाधारण टोपबहादुर मगरलाई माओवादीले मुक्त गरेका छन् ।

अपहरितहरूलाई जिम्मा लगाउँदा टोलीका संयोजकको भनाई
कृष्णप्रसाद बस्याल, वर्ष पुस्तक प्रतिनिधि, इन्सेक
माओवादीले माघ १८ गते गरेको त्रासदीपूर्ण आक्रमण पश्चात् अपहरितहरूको जीवनरक्षा गर्न तथा अपहरणबाट मुक्त गर्नका लागि हामीहरूले धेरै प्रयास गऱ्यौं । माओवादीसँग सम्पर्क भइसकेपश्चात अपहरण मुक्त गराउन पहल गऱ्यौं । हाम्रो पहलमा राष्ट्रिय अनुसन्धान पाल्पाका प्रमुख यमप्रसाद पराजुली समेत २१ जनालाई अपहरण मुक्त गराएका हौं । बाँकीलाई पनि चाडैं मुक्त गर्ने भनिएको छ । हामीले जतिसक्दो चाँडो मुक्त गर्ने पहल गर्ने छौं । अपहरितहरूलाई सकुशल मुक्त गराउन प्रयास गर्नु हाम्रो दायित्व पनि हो । अपहरित २१ जनालाई पाल्पाको पूर्वी क्षेत्र ताउँ भन्ने ठाउँबाट माओवादीका पाल्पा जिल्ला

सेक्रेटरी आस्था र जन प्रशासन प्रमुख नेत्रप्रसाद पाण्डेले हामीलाई भर्पाई गराई माघ २१ गते बुझाएका हुन् । माओवादीले उक्त समयमा हामीले जेनेभा महासन्धिको पालना गर्ने क्रममा अपहरितहरूलाई सकुशल मुक्त गरेको बताए । सोहीबमोजिम राज्यले पनि पक्राउ गरेकाहरूलाई यथोचित समयमा सार्वजनिक गर्न सरकारसँग आग्रह गरेका छन् । यसलाई राज्य पक्षले जिम्मेवारी बोध गरी सोही रूपमा लिएमा भोलिका दिनहरूमा हुने घटना कम गर्न सक्थ्यौं । जेनेभा महासन्धि पालना गराउन मानवअधिकारकर्मी तथा पत्रकारहरूलाई सजिलो हुने थियो । नागरिक अधिकार रक्षाका लागि हामी अग्रसर हुने थियौं । अपहरणबाट मुक्त हुनु भएकाहरूलाई आ-आफ्नो सम्पर्कमा जान यसै समारोहबाट अनुरोध गर्दछु । साथै, उहाँहरूलाई जिम्मा लिनका लागि उपस्थित जिल्ला प्रहरी प्रमुखलाई अनुरोध गर्दछु ।

घटनाको सम्बन्धमा सुरक्षा निकाय तथा प्रशासनको भनाई

दोहोरो भिडन्तमा परी मृत्यु भएका सैनिकलगायत घटनाका बारेमा शाही नेपाली सेनाको पाल्पास्थित रणबम गुल्मका अधिकारीहरूसँग बुझ्न खोज्दा भेट गर्न अस्वीकार गरियो । यसअघि सैनिक अधिकारीहरूले राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोग, संयुक्त राष्ट्र संघीय मानवअधिकार उच्चायुक्तको कार्यालय तथा आइ.सि.आर.सि. का प्रतिनिधिलाई भने भेट दिएका थिए । हामीले दुई पटकसम्म समय लिएर माघ २२ गते दिउँसो ११:०० बजे घटनाका सम्बन्धमा भेट्न जाँदा गेटमा बस्ने सैनिक सुरक्षाकर्मीले मेजर साप तपाईहरूलाई भेट्न चाहनुहुन्न तपाईंहरू फर्कनुस् भन्ने जवाफ दिएपछि अध्ययन टोली फिर्ता भएको थियो ।

घटनाको सम्बन्धमा माओवादीको भनाई

तानसेन कार्वाहीमा डीएसपीसहित ४५ सुरक्षाकर्मीको मृत्यु, सयौं हतियार कब्जा गरिएको भन्ने जनाउँदै जनमुक्ति सेना, नेपाल पश्चिम सैन्य कमाण्डका डिपुटी कमाण्डर प्रभाकरका नाममा २०६२ माघ १९ गते नै प्रेस विज्ञप्ति जारी गरेका थिए ।

पाल्पाको तानसेनमा आफ्नो पश्चिम सैन्य कमाण्डअन्तर्गत जनमुक्ति सेनाले माघ १८ गते राति ११ बजेदेखि १९ गते बिहानसम्म पाल्पा सदरमुकाम तानसेनमा आक्रमण गरेको कुरा विज्ञप्तिमा जनाएको थियो । तानसेनमा गरिएको हमलाबाट शाही सेनाको बारूदखाना, जिल्ला प्रहरी कार्यालय, जिल्ला प्रशासन कार्यालय लगायत सम्पूर्ण सरकारी कार्यालय ध्वस्त भएको उक्त विज्ञप्तिमा दावी गरिएको छ । शाही सेनाका आत्मसमर्पण गर्ने सीमित सदस्यहरू र प्रहरीहरू अधिकांशलाई घटनास्थलमै रिहा गरिनुका साथै सिडिओसहित दुई कर्मचारी, प्रहरीतर्फ २० जना र शाही सेनातर्फ तीन जनालाई विशेष छानविनका लागि माओवादीले आफ्नो कब्जामा राखेको विज्ञप्तिमा जनाएको थियो । उक्त कार्वाहीमा डीएसपी उत्तमराज सुवेदी, प्रहरी जवान र शाही सेनाका सिपाहीहरू गरी करिब ४५ जनाको मृत्यु भएको र सोही हाराहारीमा घाइते भएको माओवादीले जनाए । उक्त आक्रमणको क्रममा बीएन भीसीद्वय क.अनुप र क.मीरा लगायत आठ जना माओवादी मारिएको पनि विज्ञप्तिमा जनाइयो । सो "कार्वाहीबाट जिल्ला प्रहरी कार्यालय र सेनाको बारूद खानामा रहेका सयौं हतियारहरू र अन्य युद्धसामग्रीहरू जनमुक्ति सेनाले कब्जामा लिएको" पनि वक्तव्यमा जनाइएको छ ।

निष्कर्ष तथा सुझाव

प्रत्यक्षदर्शी, पीडित तथा स्थानीयबासी र घटनाको स्थलगत अध्ययन अनुसार माओवादीको योजना अनुसार २०६२ माघ १८ गते राति करिब १०:४५ बजे देखि पाल्पाको सदरमुकाम तानसेनका प्रायः सबै सरकारी कार्यालयहरूमा एकै साथ आक्रमण सुरु गरे । भिडन्तमा जम्मा २४ जनाको मृत्यु भएको पाइयो । तिनीहरू मध्ये आक्रमणमा परी १४ जना सुरक्षाकर्मीको मृत्यु भएको पाइयो तर सुरक्षा निकायबाट ११ जनाको मात्र मृत्यु भएको भन्ने तथ्यांक दिइयो । प्रमुख जिल्ला अधिकारीको भान्सेको मृत्यु भएको पाइयो । मृत्यु हुनेहरूमध्ये सेनाका ४ जना बतासेडाँडा नजिक रहेको श्रीनगर होटल तथा पश्चिमाञ्चल एफ.एम.मा आश्रय लिई भिडन्त गर्नेहरु रहेको पाइयो । मृत्यु हुनेमध्ये धेरैको लास प्रमुख भिडन्त स्थल पाल्पाको तानसेन दरवारदेखि बाहिर रहेको बताइयो । तर एकजना प्रहरीको लास भिडन्तस्थलभन्दा करिब पाँचसय मिटर पर टाउकोमा गोली हानी मारिएको अवस्थामा पाइएको कुरा पनि टोलीलाई बताइयो ।

आक्रमणका क्रममा माओवादीतर्फ २ जना बटालिएन भाईस कमाण्डर सहित ९ जनाको मृत्यु भएको माओवादीले स्वीकार गरेको छ ।

घटनामा जम्मा ९७ जना घाइते भएको पाइयो । ती मध्ये ७५ जना माओवादी तर्फ, २१ जना सुरक्षाकर्मीहरू र १ जना सर्वसाधारण बालिका रहेको पाइयो ।

आक्रमणबाट तानसेन दरवारभित्र रहेका सबै सरकारी कार्यालयहरूमा बम विस्फोट तथा आगजनी गराई ध्वस्त पारेको पाइयो साथै सरकारी कार्यालयका ९ वटा गाडीहरूमा आगजनी गरी पूर्ण रूपमा नष्ट गरेको पाइयो । तानसेन दरवारभित्रै रहेको बालमन्दिरमा समेत बम विस्फोट गराई क्षति पुऱ्याइएको पाइयो । बालमन्दिरमा निर्वाचन कार्यालय स्थापना गरिएको छ ।

माओवादीले आक्रमणपश्चात प्रमुख जिल्ला अधिकारी सहित २९ जनालाई कब्जामा लिई अपहरण गरी लगेका थिए । तिनीहरूमध्ये राष्ट्रिय अनुसन्धान प्रमुख सहित २१ जनालाई माघ २१ गते र प्रमुख जिल्ला अधिकारीसहित पाँच जनालाई माघ २४ गते मुक्त गरिएको थियो । अपहरितमध्ये १ सुरक्षाकर्मीको माओवादीले उपचार समेत गरिदिएको उपचार पाएकाले बताए ।

माओवादीले आक्रमणको क्रममा सर्वसाधारणहरूको घरहरू प्रयोग गरेको पाइयो । सुरक्षाकर्मीले श्रीनगरहोटल तथा पश्चिमाञ्चल एफ.एम. रहेको घरमा आश्रय लिई भिडन्त गर्दा सर्वसाधारणको घर प्रयोग गरेकोले सर्वसाधारणको घरमा समेत क्षति पुगेको पाइयो । त्यसैगरी उक्त होटल तथा एफ.एम. सँगै रहेको अर्का सर्वसाधारणको घर छेउमा बम विस्फोट गराउँदा घरमा क्षति पुगेको छ । माओवादीहरुले सर्वसाधारणहरूलाई क्षति नपुऱ्याउन आक्रमणको समयमा अत्यधिक सजगता अपनाइएको पाइयो । माओवादीले केही सर्वसाधारणहरूको पसलबाट सामानहरूसमेत लगेको स्थानीय सर्वसाधारणहरूले बताए ।

माओवादीले आक्रमणको क्रममा आक्रमणस्थल र तानसेन बजार भरी यत्रतत्र सकेटबम लगायतका युद्ध सामग्रीहरू फालेको पाइयो ।

तानसेनको बतासेडाँडा तर्फ रहेको सुरक्षानिकायको गस्ती टोलीले श्रीनगर होटल र पश्चिमाञ्चल एफ.एम. रहेको घरको आश्रय लिई भिडन्त गरेकाले उक्त होटल र एफ.एम. मा अत्यधिक क्षति भएको पाइयो । आक्रमणकै क्रममा सुरक्षाकर्मीले नाईटभिजन हेलिकोप्टर प्रयोग गरी रातको करिब २ बजेतिर विभिन्न ठाउँमा बम प्रहार गरेको पाइयो । त्यस क्रममा एक १७ वर्षीय बालिका घाईते भएको पाइयो साथै भुसलडाँडा प्राथमिक विद्यालय तथा सर्वसाधारणहरूको घरमा क्षति पुगेको पाइयो ।

घटनामा माओवादी तथा सुरक्षाकर्मीहरूको त्यस्ता व्यवहारद्वारा मानवअधिकार तथा मानवीय कानुनको उल्लंघन भएको पाइयो ।

माओवादीले आक्रमण कै क्रममा केही सुरक्षाकर्मीलाई कब्जामा लिए पश्चात हत्या गरिएको घटना अध्ययनबाट पाइएकोले हतियार छाडेका तथा घाइते भएर लड्न नसक्ने अवस्थामा पुगेकाहरुको हत्या गर्न नपाइने जेनेभा महासन्धिको साझा धारा ३ (क) विपरीतको कार्य माओवादीले गरेकाले अब यस्ता कार्यहरू नगरी अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानुनको पालना गर्न र कब्जापश्चात् हत्या गर्नेहरूलाई कारवाही गर्न मानवअधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय समिति माग गर्दछ ।

ऐतिहासिक पुरातात्विक महत्व रहेको तानसेन दरबार ध्वस्त पारी ऐतिहासिक स्मारकहरू, कलात्मक कृतिहरू रहेका स्थलमा शत्रुतापूर्ण कार्य गरी नास गरेकोमा गम्भीर ध्यानाकर्षण गराउँदै अब आइन्दा त्यस्ता कार्य नगर्न र दोषीलाई कारवाही गर्न माग गर्दछ ।

नागरिक आवादी र नागरिक व्यक्तिहरुलाई आक्रमणको निशाना बनाई सुरक्षाकर्मीले बतासेडाँडा नजिक रहेको होटल श्रीनगर र त्यसकै घरमा स्थापित पश्चिमाञ्चल एफ. एम.मा आश्रय लिई माओवादीसँग भिडन्त गर्दा होटल श्रीनगर र पश्चिमाञ्चल एफ.एम. मा पति पुग्न गई बन्द रहेकाले तिनीहरुलाई उचित क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउन मानवअधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय समिति सरकारसँग माग गर्दछ ।

त्यसैगरी निश्चित सैनिक ठेगानालाई लक्षित गर्न नसकिने अवस्थामा गरिने जथाभावी आक्रमण गरी सुरक्षाकर्मीहरुले नाइटभिजन हेलिकोप्टरबाट प्रहार गरिएको बमका कारण एक बालिका सुमित्रा अधिकारी घाइते भएको र सर्वसाधारणहरुको घरमा क्षति पुगेकाले घाइते बालिकाको उपचार गरी उचित क्षतिपूर्ति दिन र घरमा क्षति पुगेका सर्वसाधारणहरुलाई उचित क्षतिपूर्ति दिन मानवअधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय समिति सरकारसँग माग गर्दछ ।

जेनेभा महासन्धि विपरीत दुवै पक्षले सर्वसाधारणहरुको घरलाई युद्धको समयमा प्रयोग गरेको पाइएकाले जेनेभा महासन्धिको उल्लंघन नगर्न मानवअधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय समिति दुवै पक्षलाई आग्रह गर्दछ ।

अनुसूची

माघ १९ गते अपहरितहरू

क्र.स.	पद	अपहरितको नाम	ठेगाना	जम्मा संख्या
१	प्रजिअ	लक्ष्मणकुमार थापा	उदयपुर कटारी	१
२	इन्स्पेक्टर, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग	यामप्रसाद पराजुली	स्याङ्जा, सलेलखोला	१
३	ना.सु	भूमिराज पाण्डे	पाल्पा	१
४	असइ	शम्शेरबहादुर जिसी	झलेवा गाविस ३ पाल्पा	१
५	असइ	सुवाष गैरे	स्याङ्जा वालिङ्ग नगरपालिका	१
६	प्रहरी जवान	गणेशबहादुर थापा	तनहुँ कोटा गाविस २	१
७	प्रहरी जवान	लोहबहादुर गौतम	गुल्मी, इश्मा गाविस ८	१
८	प्रहरी जवान	लालबहादुर परियार	सुर्खेत सहारे गाविस ७	१
९	प्रहरी जवान	धर्मबहादुर वली	बर्दिया डेउडाकला गाविस ७	१
१०	प्रहरी जवान	रोहितकुमार जिरल	अर्घाँखाची हसनपुर ४	१
११	प्रहरी जवान	कृष्ण थापा क्षेत्री	पाल्पा बन्दीपोखरा गाविस १	१
१२	प्रहरी जवान	सुरजराय यादव	बारा भगवानपुर गाविस ५	१
१३	प्रहरी जवान	कन्तबहादुर राना	पाल्पा, मस्याङ	१
१४	प्रहरी जवान	गुरूदत्त शर्मा	कास्की, ल्वाङ्घलेल गाविस ५	१
१५	प्रहरी जवान	धर्मेन्द्र यादव	नवलपरासी, हर्कपुर गाविस ५	१
१६	प्रहरी जवान	कमलबहादुर मल्ल	सुर्खेत, रामगढ गाविस ६	१
१७	प्रहरी जवान	सीताराम शाह	बारा ऐहातिन	१
१८	प्रहरी जवान	मीनबहादुर पुन	दाङ, लोहारपानी गाविस ६	१
१९	प्रहरी जवान	ताराबहादुर ओली	कास्की दुम्जा गाविस ९	१
२०	प्रहरी जवान	विजय शाह	रौतहट कमेरिया ८	१
२१	प्रहरी जवान	विनोद शाह	बारा कमरूवा ५	१
२२	प्रहरी जवान	मेघप्रकाश घिमिरे	सल्यान गोल्का ५	१
२३	प्रहरी जवान	टोपबहादुर गाहा मगर	पाल्पा मुगी	१

अपहरित सैनिक जवान, शाही नेपाली सेना

क्र.स.	पद	अपहरितको नाम	ठेगाना	जम्मा संख्या
१	सैनिक जवान	कमानसिंह ऐर	बैतडी, गोकुललेश्वर गाविस २	१
२	सैनिक जवान	देवबहादुर थापा	बाजुरा बासी गाविस ५	१
३	सैनिक जवान	चन्द्रमान ऐर	बाजुरा, बासी गाविस ५	१
४	सैनिक जवान	राजेन्द्रसिंह महरतरा	बाँके सिद्धिपुर गाविस ९	१
५	सैनिक जवान	सुशील कठायत	बझाङ्ग	१
६	सैनिक जवान	मेघसिंह महतरा	डडेल्धुरा, असिरराम	१

अपहरितहरू ०६२ माघ १९ गते

माओवादीका अनुसार

१ लक्ष्मणकुमार थापा, प्रजिअ, उदयपुर, कटारी
२ यामप्रसाद पराजुली, इन्स्पेक्टर, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग स्याङ्गजा, सलेलखोला
३ शम्शेरबहादुर जीसी, असइ, झलेवा गाविस ३ पाल्पा
४ सुवाष गैरे, असइ, वालिङ्ग नगरपालिका, स्याङ्गजा
५ कमानसिंह ऐर, सैनिक जवान, गोकुललेश्वर गाविस २, बैतडी
६ देवबहादुर थापा, सैनिक जवान, बासी गाविस ५, बाजुरा
७ चन्द्रमान ऐर, सैनिक जवान, बाजुरा, बासी गाविस ५
८ राजेन्द्रसिंह महरतारा, सैनिक जवान, बाँके सिद्धिपुर गाविस ९
९ सुशील कठायत, सैनिक जवान, बझाङ्ग
१० मेघसिंह महरतारा, सैनिक जवान, डडेल्धुरा, असिर्‌राम
११ गणेशबहादुर थापा, प्रहरी, तनहुँ कोटा गाविस २
१२ लोहबहादुर गौतम, प्रहरी, गुल्मी, इश्मा गाविस ८
१३ लालबहादुर परियार, प्रहरी, सुर्खेत सहारे गाविस ७
१४ धर्मबहादुर वली, प्रहरी, बर्दिया डेउडाकला गाविस ७
१५ रोहीतकुमार जिरल, प्रहरी, अर्घाँखाची हसनपुर ४
१६ कृष्ण थापा क्षेत्री, प्रहरी, पाल्पा बन्दीपोखरा गाविस १
१७ सुरजराय यादव, प्रहरी, बारा भगवानपुर गाविस ५
१८ कन्तबहादुर राना, प्रहरी, पाल्पा, मस्याङ
१९ गुरूदत्त शर्मा, प्रहरी, कास्की, ल्वाङ्घलेल गाविस ५
२० धर्मेन्द्र यादव, प्रहरी, नवलपरासी, हर्कपुर गाविस ५
२१ कमलबहादुर मल्ल, प्रहरी, सुर्खेत, रामगढ गाविस ६
२२ सीताराम शाह, प्रहरी, बारा ऐहातिन
२३ मीनबहादुर पुन, प्रहरी, दाङ, लोहारपानी गाविस ६
२४ ताराबहादुर ओली, प्रहरी, कास्की दुम्जा गाविस ९
२५ विजय शाह, प्रहरी, रौतहट कमेरिया ८
२६ विनोद शाह, प्रहरी, बारा कमरूवा ५
२७ मेघप्रकाश घिमिरे, प्रहरी, सल्यान गोल्का ५
२८ टोपबहादुर गाहामगर, पाल्पा मुगी
२९ भूमिराज पाण्डे, नासु पाल्पा

रिहा हुनेहरू
०६२ माघ २२ गते

१ यमप्रसाद पराजुली, इन्स्पेक्टर, राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग स्याङ्गजा, सलेलखोला
२ शम्सेर बहादुर जीसी, असइ, पाल्पा झलेवा गाविस ३
३ सुवाष गैरे, असइ, स्याङ्गजा वालिङ्ग नगरपालिका
४ सुशील कठायत, सैनिक जवान, बझाङ्ग
५ सीताराम शाह, प्रहरी बारा ऐहातिन
६ गणेशबहादुर थापा, प्रहरी, तनहुँ कोटा गाविस २
७ लालबहादुर गौतम, प्रहरी, गुल्मी, इश्मा गाविस ८
८ लालबहादुर परियार, प्रहरी, सुर्खेत सहारे गाविस ७
९ धर्मबहादुर वली, प्रहरी, बर्दिया डेउडाकला गाविस ७
१० रोहीतकुमार जिरेल, प्रहरी, अर्घाँखाची हसनपुर ४
११ कृष्ण थापा क्षेत्री, प्रहरी, पाल्पा बन्दीपोखरा गाविस १
१२ सुरजराय यादव, प्रहरी, बारा भगवानपुर गाविस ५
१३ कान्तबहादुर राना, प्रहरी, पाल्पा, मस्याङ

१४ गुरूदत्त शर्मा, प्रहरी, कास्की, ल्वाङ्घलेल गाविस ५
१५ धर्मेन्द्र यादव, प्रहरी, नवलपरासी, हर्कपुर गाविस ५
१६ मीनबहादुर पुन, प्रहरी, दाङ, लोहारपानी गाविस ६
१७ ताराबहादुर ओली, प्रहरी, कास्की दुम्जा गाविस ९
१८ विजय शाह, प्रहरी, रौतहट कमेरिया ८
१९ विनोद बहादुर शाह, प्रहरी, बारा कमरूवा ५
२० सूर्य प्रकाश गिरी
२१ कमलबहादुर मल्ल, प्रहरी, सुर्खेत, रामगढ गाविस ६

२०६२ माघ २४ गते मुक्त भएका

१. लक्ष्मणकुमार थापा, प्रमुख जिल्ला अधिकारी, पाल्पा
२. भुमिराज पाण्डे, सुब्बा, जिल्ला प्रशासन कार्यालय
३. मिनसिंह महत, सैनिक जवान
४. सिमान्त पुलामी मगर, प्रहरी जवान
५. टोपबहादुर जर्घामगर, सर्वसाधारण

मुक्त हुन अझै बाँकी रहेका

१. कमान सिंह ऐर, सैनिक जवान, गोकुलेशवर-२ बैतडी
२. देवबहादुर थापा, सैनिक जवान, बासी-५, बाजुरा
३. चन्द्रमान ऐर, सैनिक जवान, बासी-५, बाजुरा
४. राजेनद्रसिंह महतरा, सैनिक जवान, सिद्धिपुर-९, बाँके
५. मेघासिंह महतरा, सैनिक जवान, असिरराम, डडेल्धुरा
६. मेघप्रकाश घिमिरे, प्रहरी, गोल्का-५, सल्यान

अनुसुचि

दरबार क्षेत्रमा ध्वस्त भएका कार्यालयहरू

- जिल्ला प्रहरी कार्यालय
- जिल्ला प्रशासन कार्यालय
- राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यालय
- निर्वाचन आयोगको कार्यालय
- बारूदखानाको कार्यालय
- जिल्ला विकास समिति भवन
- सरकारी वकिलको निवास
- स्थानीय विकास अधिकारीको निवास
- जिल्ला अदालतका श्रेस्तेदारको निवास
- जिल्ला प्रहरी प्रमुखको निवास
- बालमन्दिर

दरबार क्षेत्र बाहिर क्षतिग्रस्त कार्यालयहरू

- दुरसञ्चार कार्यालय
- कारागार शाखा, पाल्पा
- नगरपालिकाको कार्यालय

सर्वसाधारणका घरहरू

- पश्चिमाञ्चल एफ एमको कार्यालय र श्रीनगर होटल समेत रहेको जयप्रकाश भुसालको घर
- ताराबहादुर कुँवरको घर
- दुर्गालाल कक्षपतिको घर
- रामबहादुर रावतको घर

सामन्य क्षति पुगेका घरहरु

- ज्ञानु भुसालको घर
- राजु खनालको घर
- महेश भट्टराईको घर
- पदमबहादुर ठकुरीको घर
- रामप्रसाद न्यौपानेको घर
- भुसलडाँडा प्रा.वि.को घर

तानसेन दरबारसँग जोडिएका पसलहरूमा भएको क्षतिको विवरण

क्र. सं.	नाम	कारोबार	क्षतिको विवरण	अनुमानित रकम	प्रकृति	परिमाण
१	रामनरेश मलेगो	राम फेन्सी स्टोर्स र श्याम फेन्सी स्टोर्स	तयारी कपडा,	१० लाख	आगलागी	सम्पूर्ण
२	इसुफ मिया	फेन्सी पसल	तयारी कपडा	३ लाख	आगलागी	सम्पूर्ण
३	सुरन शाक्य	इलेक्ट्रिक सामान	रेडियो,घडी, तार	५ लाख ५० हजार	आगलागी	सम्पूर्ण
४	मोहन श्रेष्ठ	फेन्सी पसल	तयारी कपडा	६ लाख	आगलागी	सम्पूर्ण
५	परमेश्वर केसरी	किराना पसल	दाल चामल, तेल लगायत	१ लाख	जलेर र भत्किएर	सम्पूर्ण
६	प्रविन गुभाजु	फेन्सी पसल	तयारी कपडा	१ लाख	जलेर र भत्किएर	आधा
७	इसुरूद्धिन मिया	फेन्सी पसल	तयारी कपडा	६ लाख	भत्किएको र जलेको	४० प्रतिशत
८	मोहम्मद रफी	फेन्सी पसल	तयारी कपडा	१ लाख ५० हजार	भत्किएको र जलेको	
९	युगलप्रसाद सैजु	फेन्सी पसल	तयारी कपडा	३ लाख बराबर	आगलागी	सम्पूर्ण
१०	फातुर मियाँ	कस्मेटिक पसल	कस्मेटिक सामान	३ लाख बराबर	पसल भत्केर जलेको	सम्पूर्ण
११	हलिम दिम मियाँ	फेन्सी पसल	तयारी कपडा	२ लाख बराबर	भत्किएको	
१२	स्वयम्भुमान शाक्य	भाडा पसल	भाडा, थाल लगायत	६० हजार बराबर	घर भत्किँदा	
१३	मंगलप्रसाद मलेको	पान पसल	सामाग्री	३० हजार	बाटो प्रयोग गर्दा	सम्पूर्ण
१४	राजेश बज्राचार्य	श्रृष्टि शो रूम जुत्ताको थोक तथा खुद्रा पसल	३० जोर जुत्ता	३० हजार	माओवादीले लगेको	३० जोर जुत्ता

प्रेस विज्ञप्ति

(पाल्पाली संचारकर्मी र मानवअधिकारकर्मीद्वारा जारी गरिएको प्रेस विज्ञप्ति)

०६२ माघ २१

माघ १८ गते राति पाल्पाका सरकारी कार्यालयलाई लक्षित गरी माओवादीहरूले एक साथ पाल्पा दरबार, ब्यारेक र कारागारमा आक्रमण गरेपछि पाल्पाका प्रजिअ लक्ष्मणकुमार थापा, राष्ट्रिय अनुसन्धान प्रमुख यमप्रसाद पराजुली, जिल्ला प्रशासनका नायब सुब्बा हुमनाथ पाण्डे लगायत सुरक्षाकर्मीहरूलाई आफ्नो नियन्त्रणमा राखेको प्रति हाम्रो ध्यानाकर्षण भएको छ । हामी उहाँहरूको शिघ्र सकुशल रिहाईका लागि माग गर्दछौं र राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय मानवीय कानून र जेनेभा महासन्धीको पालना गर्न माओवादीसमक्ष आग्रह गर्दछौं । साथै माओवादी र सुरक्षाकर्मी दुवै पक्षले सेल्टर बनाई दोहोरो गोली हानाहान गर्दा सरकारी कार्यालय तथा जिल्लाभरीको व्यक्तिगत र सार्वजनिक सम्पत्ति र सम्पूर्ण भौतिक तथा मानवीय क्षति र रेडियो पश्चिमाञ्चल र होटल श्रीनगरमा भएको क्षतिप्रति दु:ख व्यक्त गरिन्छ । युद्धरत दुवै पक्षलाई भिडन्तका क्रममा सार्वजनिक र व्यक्तिगत सम्पत्तिलाई निशाना नबनाउन पनि आग्रह गरिन्छ । पाल्पा जिल्लामा माओवादी आक्रमणका क्रममा भएको सम्पूर्ण क्षतिप्रति दु:ख व्यक्त गर्दै वार्ता र संवादबाटै समस्या हल गर्न लाग्न र भौतिक तथा मानवीय ध्वंशतिर उद्दत नहुन युद्धरत पक्षसँग आग्रह गरिन्छ ।

कृष्णप्रसाद बस्याल
एलायन्स केन्द्रिय सदस्य
एवं इन्सेक प्रतिनिधि. पाल्पा

जगदीश भट्टराई
सम्पादक
नवजनचेतना साप्ताहिक तथा
केन्द्रिय प्रतिनिधि. पत्रकार महासंघ

दामोदर सनाल
पूर्व केन्द्रिय प्रतिनिधि
पत्रकार महासंघ

भगवान भण्डारी
सचिव
पत्रकार महासंघ पाल्पा
र अध्यक्ष
प्रेस चौतारी पाल्पा

मिति २०६२।१०।१८ गते राती जिल्ला सदरमुकाम तानसेनमा भएको आक्रमणका क्रममा ने.क.पा. माओवादीद्वारा [illegible] जिल्ला [illegible] गएका सुरक्षा अधिकारी तथा सुरक्षाकर्मीहरूलाई आजका मितिमा [illegible] तथा इन्सेक [illegible] मानव अधिकारवादी तथा संचारकर्मीहरूको रोहबरमा बुझ गरीएको छ।

तपसिल

क्र.सं.	पद	नाम थर	[illegible]
१.	जनसम्पर्क अधिकृत	मनप्रसाद पराजुली	राष्ट्रिय अनुसन्धान जिल्ला कार्यालय पाल्पा
२.	प्र.ना.नि.	सुभाषकुमार गैरे	प्र.ना.के. [illegible] जि.प्र.का. पाल्पा [illegible]
३.	प्र.स.नि.	[illegible] जि.सी.	
४.	प्र.ह.	गुरुदत्त शर्मा	जि.प्र.का. [illegible] [illegible]-४ पाल्पा
५.	प्र.[illegible]	[illegible]	जि.प्र.कार्यालय [illegible]
६.	प्र.ज. (रिक्रुट)	[illegible]	जि.प्र.का. पाल्पा
७.	प्र.ज.	सुरजराम यादव	प्र.चौकी [illegible] जि.प्र.का. [illegible] पाल्पा [illegible]
८.	प्र.ज. (रिक्रुट)	[illegible]	[illegible] जि.प्र.का. [illegible] पाल्पा [illegible]
९.	प्र.ह.	[illegible]	[illegible]
१०.	प्र.ज.	[illegible]	[illegible] पाल्पा [illegible]
११.	प्र.ज.	[illegible] (रि.)	[illegible] पाल्पा
१२.	प्र.ज.	[illegible]	जि.प्र.का. पाल्पा
१३.	प्र.ज. (रि.)	[illegible]	[illegible] पाल्पा [illegible]
१४.	प्र.ज.	[illegible]	[illegible] पाल्पा [illegible]
१५.	प्र.ज.	[illegible]	[illegible] पाल्पा [illegible]
१६.	प्र.ज.	[illegible]	[illegible] पाल्पा [illegible]
१७.	प्र.ज. (रि.)	तारा प्रसाद ओली	[illegible]
१८.	प्र.ज. (रि.)	[illegible]	[illegible]
१९.	प्र.ज. (रि.)	धर्मेन्द्र पाठक	[illegible] पाल्पा [illegible]
२०.	प्र.[illegible]	[illegible]	जि.प्र.को. [illegible] पाल्पा [illegible]
२१.	सिपाही	सुशिल [illegible]	[illegible] पाल्पा [illegible]

रोहबर

१. कृष्ण प्रसाद अर्याल केन्द्रिय सदस्य [illegible] मानव अधिकार [illegible]
२. [illegible] भण्डारी [illegible] नेपाल पत्रकार महासंघ पाल्पा शाखा
३. [illegible] [illegible] [illegible]
४. राम प्रसाद [illegible] नेपाल पत्रकार महासंघ
५. प्रकाश [illegible] रिपोर्टर्स क्लब नेपाल पाल्पा शाखा

कुमाउने

१. [illegible] जिल्ला [illegible] पाल्पा
२. [illegible] प्रसाद [illegible] [illegible]

इतिसम्बत २०६२ साल माघ २१ गते रोज ६ [illegible] पाल्पा जिल्ला

को अनुगमन [illegible]

मिति २०६२ [illegible] १८ गते [illegible] तानसेन, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] का [illegible] [illegible]
अधिकारी [illegible] र संस्था [illegible] बुझाइयो।

नाम	पद	संस्था	दस्तखत
१- लक्ष्मण कुमार थापा	प्रमुख	पाल्पा जि.उ. [illegible]	[illegible]
२- [illegible]	[illegible]	" " पाल्पा	[illegible]
३- [illegible] सिंह [illegible]	सेना [illegible]	[illegible]	[illegible]
४- [illegible]	[illegible] सिपाही	[illegible]	[illegible]
५- [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible] (मोहर)

१. [illegible] प्रसाद [illegible]	[illegible]	[illegible] पाल्पा	[illegible]
२. [illegible]	सचिव	[illegible] पाल्पा	[illegible]
३. राम प्रसाद [illegible]	[illegible]	"	[illegible]
४. जगदीश [illegible]	"	" " "	[illegible]
५. [illegible]	[illegible]	" " "	[illegible]
६. [illegible]	[illegible]	[illegible]	
७. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible] —
[illegible]

१. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२. [illegible]	[illegible]	"	" — [illegible]
३. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

४.

[illegible] [illegible] [illegible] २४ [illegible]
१ बजे

प्रेस विज्ञप्ति

मिति :-२०६२ माघ २१ गते

पाल्पा जिल्लाको सदरमुकाम तानसेनमा ०६२ माघ १८ गते राति माओवादीको आक्रमण पछि प्रमुख जिल्ला अधिकारी लक्ष्मण थापा लगायत अन्य सुरक्षाकर्मीहरूलाई माओवादीको समूहले आफ्नो कब्जामा लिई बेपत्ता पारेको घटनाप्रति अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)को गम्भीर रूपमा ध्यानाकर्षण भएको छ ।

निशस्त्र अवस्थामा रहेका राष्ट्र सेवक कर्मचारी र अन्य सुरक्षाकर्मीहरूलाई कब्जामा लिई मानिसको स्वतन्त्रतापूर्वक जीवन यापन गर्न पाउने नैसर्गिक अधिकारको उल्लंघन भएको छ । तसर्थ अपहरित सबैजनालाई अविलम्ब सकुशल रिहाई गरी अन्तर्राष्ट्रिय मानवअधिकार र मानवीय कानुनको सम्मान गर्न हामी माओवादी पक्षसँग आग्रह गर्दछौं । साथै उक्त घटनामा परी मृत्यु भएकाहरूमा हार्दिक समवेदना प्रकट गर्दै घाइतेहरूको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछौं ।

जीवन्त बाग्ले
क्षेत्रीय संयोजक
इन्सेक पोखरा ।

दण्डहिनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

मानवअधिकार र सामाजिक न्यायका निम्ति
अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय
पोखरा–८, नागढुङ्गा, टेलिफोन : ०६१-५५४१२, फ्याक्स: ०६१-२६५१२
E-mail: insec@mail.com.np
WebSite: http://www.south-asia.com/insec

मितिः ०६२ माघ २२ गते

दण्डहिनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

प्रेस विज्ञप्ति

०६२ माघ १९ गते पाल्पाको सदरमुकाम तानसेनमा माओवादीले आक्रमण गरेपछि अपहरण गरिएका प्रमुख जिल्ला अधिकारी लक्ष्मणकुमार थापासहित २९ जनामध्ये राष्ट्रिय अनुसन्धान अधिकृत यमप्रसाद पराजुलीसहित २१ जनालाई माघ २२ गते इन्सेकको पहलमा पाल्पाको तानसेनबाट मुक्त गरिएको छ।

तानसेनबाट ३५ किमि पुर्व दिशामा पर्ने एक स्थानबाट इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधि कृष्णप्रसाद वस्यालको नेतृत्वमा गएको आइसीआरसीका प्रतिनिधि, पत्रकारहरू भगवान भण्डारी, रामप्रसाद न्यौपाने, प्रकाश खनाल, जगदिश भट्टराई सम्मिलित टोलीले माओवादीसँग भेटघाट गरी अपहरित २१ जनालाई आज विहान सदरमुकाम ल्याई १० बजे तानसेनस्थित ह्वाइट लेक होटलको प्राङगणमा मानवअधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय समितिको प्रतिनिधिहरू, पत्रकारहरूको उपस्थितिमा प्रहरी नायब उपरीक्षक छवी जोशीको जिम्मा लगाईएको थियो ।

इन्सेकको नेतृत्वमा ४४ वटा मानवअधिकारकर्मी संस्थाहरूको सञ्जाल मानवअधिकार सन्धि अनुगमन समन्वय समितिको तर्फबाट इन्सेकका लुमा सिंह विश्वकर्मा, लक्ष्मण दत्त पन्त, एलायन्सका भोजराज अधिकारी, एडभोकेसी फोरमका भुपेन्द्र खनाल, नेपाल बार मानवअअधिकार परियोजनाका सचिन घिमिरे र मानवअधिकार संगठनका खगराज आचार्यको एक समुह माघ २० गते पाल्पा प्रस्थान गरी तानेसन आक्रमणको स्थलगत अध्ययनको क्रममा अपहरितहरूको मुक्तिका लागि पहल गरेको थियो । माओवादीले आक्रमणको क्रममा अपहरण गरी बेपत्ता बनाएका सबैलाई जेनेभा महासन्धि अनुसार व्यवहार गरिएको तथा प्रमुख जिल्ला अधिकारीसहित बाँकीलाई छिट्टै मुक्त गर्ने जानकारी पनि दिएका छन् । यस कार्यका लागि हामी माओवादी नेतृत्वलाई धन्यवाद दिँदै अपहरित मध्ये बाँकी सबैलाई जति सक्दो चाँडो मुक्त गर्न माओवादी पक्षसँग आग्रह गर्दछौ ।

मुक्त गरिएकाहरू

१. राष्ट्रिय अनुसन्धान विभाग अधिकृत यमप्रसाद पराजुली, २. प्रहरी नायब निरीक्षक सुभाषचन्द्र गैरे ३. प्रहरी सहायक निरीक्षक सम्शेरबहादुर जी.सी., ४. प्र. ह. गुरुदत्त शर्मा, ५. प्र.ह. कान्तबहादुर राना, ६. प्र.ज. रोहितकुमार जिरेल, ७. प्र.ज. सुरजराय यादव, ८. प्र.ज. विजय शाह, ९. प्र.ज. लालबहादुर गौतम, १०.प्र.ज. कृष्ण थापा, ११. प्र.ज. विनादबहादुर साह, १२. प्र ज. गणेशबहादुर थापा, १३. प्र.ज. सूर्यप्रकाश गिरी, १४ प्र.ज. कमलबहादुर मल्ल, १५. प्र.ज. धर्मबहादुर ओली, १६ .प्र.ज. लालबहादुर परियार, १७. प्र.ज. ताराप्रसाद ओली, १८. प्र.ज. सिताराम शाह, १९. प्र.ज. धर्मेन्द्र यादव, २०. प्र.ज. मीनबहादुर पुन, २१. सैनिक जवान सुशील कठायत रहेका छन्

जीवन्त वारले
क्षेत्रीय संयोजक
इन्सेक पोखरा ।

मानवअधिकार र सामाजिक न्यायका निम्ति
अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय कार्यालय
पोखरा-८, नागढुङ्गा, टेलिफोन : ०६१-५५५१२, फ्याक्स: ०६१-२८५१२
E-mail: insec@mail.com.np
WebSite: http://www.south-asia.com/insec